

Briselē, 6.4.2020.
COM(2020) 134 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par to, kā tiek piemērota Regula (ES) Nr. 1219/2012, ar ko nosaka pārejas pasākumus
divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem starp dalībvalstīm un trešām valstīm**

1. Ievads

Līdz ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā 2009. gada 1. decembrī Savienība ieguva ekskluzīvu kompetenci ārvalstu tiešo ieguldījumu jomā. Līdz minētajam datumam dalībvalstis vairāku desmitgažu garumā bija veikušas sarunas ar trešām valstīm un noslēgušas ar tām ievērojamu skaitu divpusēju ieguldījumu nolīgumu, kuros paredzēti noteikumi par ieguldījumu aizsardzību attiecībā uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Lai gan saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām šie nolīgumi palika spēkā, tika uzskatīts par vēlamu precizēt to attiecības ar Savienības tiesību normām un politiku un nodrošināt juridisko noteiktību. Tika nolemts šādus nolīgumus atstāt spēkā, līdz tos pakāpeniski aizstāj ar Savienības ieguldījumu nolīgumiem. Bija arī nepieciešams noteikt attiecīgās procedūras un nosacījumus, saskaņā ar kuriem dalībvalstis tiktu pilnvarotas noslēgt jaunus vai grozīt esošos nolīgumus ar trešām valstīm.

Nemot vērā iepriekš minēto, Eiropas Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 1219/2012, ar ko nosaka pārejas pasākumus divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem starp dalībvalstīm un trešām valstīm¹. Regula stājās spēkā 2013. gada 9. janvārī.

Kā paredzēts regulas 15. pantā, šajā Komisijas ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei aprakstīta regula un tās īstenošana laikposmā no 2013. gada 9. janvāra līdz 2019. gada 31. decembrim. Saskaņā ar regulas 15. pantu ziņojumā arī iekļauts pārskats par saņemtajiem dalībvalstu paziņojumiem un Komisijas piešķirtajām atļaujām. Kā prasīts 15. panta 2. punktā, ziņojumā arī aplūkots jautājums par to, vai ir nepieciešams turpināt piemērot atļauju mehānismu, kas paredzēts regulas III nodaļā.

Ievērojot apņemšanos nodrošināt augstu pārredzamības līmeni ES tirdzniecības un ieguldījumu politikā, Komisija 2020. gada 18. februārī paziņoja par nodomu turpmāk publicēt visus Komisijas īstenošanas lēmumus par dalībvalstīm piešķirtajām atļaujām, kas attiecas uz divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem. Šie lēmumi tiek publicēti Tirdzniecības ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē. Arī pirms tam Komisija ziņojumos regulāri informēja Eiropas Parlamentu un Padomi par dalībvalstīm piešķirtajām atļaujām.

2. Regulas apraksts

Iepriekš noslēgto nolīgumu saglabāšana

Lai noteiktu, kāds ir to divpusējo ieguldījumu nolīgumu juridiskais statuss, ko dalībvalstis parakstījušas *pirms* Lisabonas līguma stāšanās spēkā vai pirms dienas, kad tās pievienojušās ES, regulā ir paredzēts mehānisms (sk. II nodaļu, 2.–6. pantu), saskaņā ar kuru dalībvalstis paziņo par visiem nolīgumiem, ko tās vēlas paturēt spēkā (vai vēlas ļaut tiem stāties spēkā). Šo procesu sauc arī par senāku tiesību saglabāšanu. Regulā ir minēta divpusējo ieguldījumu nolīgumu pakāpeniska aizstāšana ar Savienības līmeņa nolīgumiem, kā arī noteikts, ka divpusējie nolīgumi var palikt spēkā, kamēr nav stājies spēkā nolīgums starp Savienību un to pašu trešo valsti.

¹ OV L 351, 20.12.2012., 40. lpp.

Nosacījumi, ar kādiem tiek atļauts risināt sarunas par jauniem nolīgumiem un parakstīt un noslēgt šādus nolīgumus

Regulas 7.–11. pantā ir izklāstīta procedūra un nosacījumi, ar kādiem dalībvalstis var saņemt atļauju sākt sarunas ar trešo valsti par esoša divpusēja ieguldījumu nolīguma grozīšanu vai par jauna nolīguma noslēgšanu, kā arī atļauju parakstīt un noslēgt šādu nolīgumu. Regulas 12. pantā noteikta kārtība, kādā dalībvalstīm atļauj noslēgt vai paturēt spēkā divpusējus ieguldījumu nolīgumus, kas parakstīti *pēc* Lisabonas līguma stāšanās spēkā, bet *pirms* regulas stāšanās spēkā (t. i., laikposmā no 2009. gada 1. decembra līdz 2013. gada 9. janvārim).

Atļauju nevar piešķirt, ja ar to pašu trešo valsti jau ir sāktas ES līmeņa sarunas ieguldījumu jomā vai ja Komisija ir iesniegusi (vai ir nolēmusi iesniegt) ieteikumu uzsākt šādas sarunas. Citi nosacījumi, kas jāizpilda, lai Komisija piešķirtu dalībvalstij atļauju sākt sarunas ar trešo valsti, ir šādi: nolīgums nav pretrunā Savienības tiesību aktiem un Savienības un dalībvalstu savstarpējam kompetenču sadalījumam; nolīgums atbilst Savienības ārējās darbības principiem un mērķiem un nerada nopietnu šķērslī Savienības sarunu risināšanai ar trešām valstīm par divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem vai to noslēgšanai.

Komisija lēmumus par atļauju piešķiršanu pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru. Komisijas īstenošanas lēmums dalībvalstīm ir nepieciešams gan sarunu sākšanai (9. panta procedūra), gan divpusēju ieguldījumu nolīgumu parakstīšanai un noslēgšanai (11. panta procedūra).

Dalībvalstu rīcība saskaņā ar divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem

Regulas 13. pantā ir noteikta Komisijas un dalībvalstu sadarbības kārtība saistībā ar divpusēju ieguldījumu nolīgumu darbību, tai skaitā saistībā ar strīdu izšķiršanas mehānismiem. Dalībvalstīm ir jāinformē Komisija un jāsadarbojas ar Komisiju, ja tās saskaņā ar divpusēju ieguldījumu nolīgumu, uz ko attiecas regula, saņem konsultāciju pieprasījumu vai pretenziju paziņojumu no ieguldītāja vai trešās valsts un ja dalībvalstis plāno sākt strīda izšķiršanas procedūru pret trešo valsti.

3. Regulas īstenošana

3.1. Pirms Lisabonas līguma noslēgto nolīgumu saglabāšana

Pēc regulas stāšanās spēkā dalībvalstis ziņoja par 1360 divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem, kas noslēgti pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā un ko tās vēlējās paturēt spēkā vai vēlējās ļaut tiem stāties spēkā. Iepriekš noslēgto, saglabāto divpusējo ieguldījumu nolīgumu saraksts tika publicēts *Oficiālajā Vēstnesī* 2013. gada 8. maijā². Šo sarakstu atjaunina ar regulārām publikācijām³.

Saraksts parāda, ka dalībvalstis slēgušas divpusējus ieguldījumu nolīgumus vairāku desmitgažu garumā. Aplūkojot sarakstu, kļūst arī skaidrs, ka katras dalībvalsts noslēgto nolīgumu skaits ir ļoti atšķirīgs: dalībvalstis, kam 2013. gadā bija visvairāk noslēgtu

² OV C 131. Jāņem vērā, ka publicētajā sarakstā vēl nebija ņemta vērā Horvātijas pievienošanās ES (kas notika 2013. gada 1. jūlijā). Tomēr iepriekš minētais skaits — 1360 iepriekš noslēgti, saglabāti divpusēji ieguldījumu nolīgumi — ir balstīts uz visiem paziņojumiem, kas saskaņā ar 2. pantu saņemti no dalībvalstīm (ieskaitot Horvātijas paziņojumus, kas iesniegti pēc pievienošanās).

³ Jaunākais divpusējo ieguldījumu nolīgumu saraksts publicēts 2019. gada 13. jūnijā (OV C 198). Tajā ņemti vērā arī jauni nolīgumi, kas noslēgti kopš 2013. gada, kā arī nolīgumi, kas zaudējuši spēku, izbeigti vai nav atjaunoti kopš 2013. gada. Pašlaik kopskaits ir 1286 nolīgumi.

nolīgumu, ir Vācija (123), Itālija (113), Francija (93), Apvienotā Karaliste (93), Nīderlande (86), Beļģija un Luksemburga (81), kā arī Spānija (63).

Līdzīgi arī nolīgumu ģeogrāfiskais sadalījums ir daudzveidīgs — nav iespējams noteikt kādas vispārējas tendences. Vairākas dalībvalstis ir lielas kapitāla eksportētājas, tāpēc tām kopš 20. gadsimta 60. gadiem ir divpusēji ieguldījumu nolīgumi ar trešām valstīm vairākās pasaules daļās. Dalībvalstis, kas atrodas Eiropas centrālajā un austrumu daļā, ir noslēgušas divpusējus ieguldījumu nolīgumus politiskās un ekonomiskās pārejas laikā 20. gadsimta 80. un 90. gados, it īpaši ar ESAO valstīm (piemēram, Austrāliju, Kanādu, Norvēģiju, Šveici un ASV). Tāpat daudzām dalībvalstīm ir divpusēji ieguldījumu nolīgumi ar dažādām bijušās Padomju Savienības valstīm (tostarp Kazahstānu, Krieviju un Ukrainu) un ar Rietumbalkānu valstīm. Gandrīz visas dalībvalstis ir noslēgušas divpusējus ieguldījumu nolīgumus ar Ķīnu un Koreju. Ievērojams skaits nolīgumu noslēgti arī ar Vidusjūras dienvidu reģiona valstīm (piemēram, Alžīriju, Ēģipti, Maroku, Tunisiju), Turciju, vairākām Latīņamerikas valstīm (piemēram, Argentīnu, Čīli, Paragvaju un Peru), kā arī ar dažām Persijas līča valstīm (Irānu, Kuveitu, Kataru, Apvienotajiem Arābu Emirātiem un Saūda Arābiju) un dažādām Āzijas valstīm (Indiju, Indonēziju) un Āfrikas valstīm (piemēram, Angolu, Nigēriju un Dienvidāfriku).

Pārredzamības nodrošināšanai un saskaņā ar regulas II nodaļas 4. panta noteikumiem Komisija reizi gadā publicē atjauninātu un konsolidētu sarakstu⁴ ar visiem dalībvalstu noslēgtajiem un parakstītajiem divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem.

3.2. Paziņotie pieprasījumi un piešķirtās atļautas

Oficiālu sarunu sākšanas atļauju pieprasījumi (9. pants)

Laikposmā no 2013. gada līdz 2019. gadam:

- Komisija saņēma kopā 304 pieprasījumus atļaut sākt oficiālas sarunas par jauniem divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem vai par esošu nolīgumu grozīšanu,
- Komisija piešķīra 241 atļauju, no kurām 164 atļaujas attiecās uz jauniem nolīgumiem un 77 — uz esošu nolīgumu grozīšanu,
- sešus pieprasījumus Komisija noraidīja, jo tie attiecās uz nolīgumiem ar trešām valstīm, ar kurām jau norisinās ES līmeņa sarunas ieguldījumu jomā,
- 22 paziņojumus atsauca dalībvalstis atļaujas piešķiršanas procedūras laikā.

Situācija 2019. gada 31. decembrī:

- bija 27 nepabeigtas atļaujas piešķiršanas procedūras, kurās Komisija lūgusi dalībvalstis sniegt papildu informāciju par nolīgumiem, kuriem prasīta atļauja,
- attiecībā uz astoņiem atļauju pieprasījumiem norisinājās lēmumu pieņemšanas process.

⁴ Pārskata periodā attiecīgie ikgadējie saraksti publicēti 2014. gada 5. jūnijā (OV C 169), 2015. gada 24. aprīlī (OV C 135), 2016. gada 27. aprīlī (OV C 149), 2017. gada 11. maijā (OV C 147) un 2018. gada 27. aprīlī (OV C 149).

Jaunu nolīgumu noslēgšanas vai nolīgumu grozīšanas atļauju pieprasījumi (11. pants)

Laikposmā no 2013. gada līdz 2019. gadam:

- dalībvalstis iesniedza kopā 76 pieprasījumus atļaut parakstīt un noslēgt jaunu nolīgumu, par ko pabeigtas sarunas, vai grozīt esošu nolīgumu,
- Komisija saskaņā ar 11. pantu piešķīra kopā 48 atļaujas, no kurām 24 atļaujas attiecās uz jauniem nolīgumiem, bet 24 — uz grozījumiem. Trīs pieprasījumus atsauca dalībvalstis atļaujas piešķiršanas procedūras laikā.

2019. gada 31. decembrī bija 25 nepabeigtas atļaujas piešķiršanas procedūras, kurās Komisija lūgusi dalībvalstis sniegt papildu informāciju par nolīgumiem, kuriem prasīta atļauja.

Atļauju pieprasījumi attiecībā uz nolīgumiem, kas parakstīti laikā starp Lisabonas līguma un regulas stāšanos spēkā (12. pants)

- Dalībvalstis, kā prasīts 12. pantā, iesniedza 62 atļauju pieprasījumus attiecībā uz nolīgumiem, kas parakstīti laikā no 2009. gada 1. decembra līdz 2013. gada 9. janvārim.
- Komisija saskaņā ar 12. pantu piešķīra 33 atļaujas, no kurām 16 atļaujas attiecās uz jauniem nolīgumiem un 17 — uz protokoliem, ar ko groza esošus nolīgumus.

2019. gada 31. decembrī pārējās 29 atļaujas piešķiršanas procedūras nebija pabeigtas, jo dalībvalstīm bija lūgta papildu informācija.

Piešķirto atļauju skaita izmaiņas

Turpmāk tabulā parādīts, kā pārskata periodā (2013.–2019. gadā) mainījies saskaņā ar 9., 11. un 12. pantu piešķirto atļauju skaits.

Saskaņā ar 9., 11. un 12. pantu <u>piešķirtās</u> atļaujas (2013–2019)								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Kopā
9. pants — atļaujas <u>risināt</u> <u>sarunas</u>:								
par jauniem DIL ⁵	44	49	1	8	49	2	11	164
par grozījumiem	28	13	—	5	23	—	8	77
Kopā	72	62	1	13	72	2	19	241
Saskaņā ar 9., 11. un 12. pantu <u>piešķirtās</u> atļaujas (2013–2019)								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Kopā

⁵ DIL — divpusēji ieguldījumu nolīgumi.

11. pants — atļaujas noslēgt:								
jaunus DIL	8	5	1	3	3	2	2	24
par grozījumiem	7	10	4	—	—	1	2	24
Kopā	15	15	5	3	3	3	4	48
12. pants — atļaujas:								
jauniem DIL	15	1	—	—	—	—	—	16
grozījumiem	17	—	—	—	—	—	—	17
Kopā	32	1	—	—	—	—	—	33
Saskaņā ar 9., 11. un 12. pantu piešķirto atļauju skaits kopā								322

Kā redzams tabulā, regulas īstenošanas pirmajos divos gados (2013. un 2014. gadā) tika pieprasīts un piešķirts liels skaits atļauju, it īpaši jaunu sarunu sākšanai (9. pants). Turpretī 2015. gadā piešķirts ļoti maz atļauju. Tas sakrīta ar laiku, kad ES noritēja politiskas diskusijas un notika pārmaiņas saistībā ar reformētu pieeju ieguldījumu politikai. Šajā periodā lielākā daļa atļaujas piešķiršanas procedūru tika apturētas. Tomēr turpmākajos gados atļauju pieprasījumu skaits atkal pieaugs, līdz 2018. gadā tas atkal ievērojami samazinājās. Salīdzinoši lielais atļauju skaits 2017. un 2019. gadā daļēji skaidrojams ar to, ka dažas dalībvalstis pieprasīja atļauju sākt vairākas sarunas ar dažādām trešām valstīm⁶.

Jāatzīmē, ka septiņu regulas īstenošanas gadu laikā saskaņā ar 11. pantu piešķirts samērā neliels skaits atļauju parakstīt un *noslēgt* ieguldījumu nolīgumus (kopā 48 atļaujas; 24 no tām attiecas uz jauniem nolīgumiem un 24 — uz esošu nolīgumu grozīšanu). Tas nozīmē, ka lielākā daļa sarunu, kas atļautas saskaņā ar regulu, faktiski vēl nav noslēgušās. Skaitļi liecina, ka ieguldījumu jomas sarunas un to noslēgšana ir ilgs process — līdz šim saskaņā ar regulu ir parakstīti 40 papildu divpusējie ieguldījumu nolīgumi (uz 16 no tiem attiecas 12. pantā paredzētā īpašā procedūra).

Visvairāk atļauju pieprasījumu saskaņā ar regulu iesniegušas Čehijas Republika, Ungārija, Itālija, Lietuva, Malta, Portugāle, Rumānija, Slovākijas Republika un Spānija. Runājot par to, ar kurām trešām valstīm saistīti saskaņā ar 9., 11. un 12. pantu saņemtie 442 paziņojumi par jauniem divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem, kopaina nav vienveidīga un konkrētas ģeogrāfiskas tendences nav nosakāmas⁷. Visvairāk pieprasījumu no dalībvalstīm saņemts cita starpā saistībā ar tādām trešām valstīm kā Irāna, Kazahstāna, Nigērija, Saūda Arābija, Katara un Apvienotie Arābu Emirāti.

⁶ 2017. gadā Spānija pieprasīja atļaujas 22 grozījumiem un Slovākijas Republika — 34 divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem, bet 2019. gadā Nīderlande pieprasīja 8 grozījumu atļaujas un divas divpusēju ieguldījumu nolīgumu atļaujas.

⁷ Skatot visus atļauju pieprasījumus, kas saņemti saskaņā ar 9., 11. un 12. pantu, var secināt, ka trešām valstīm ir katrai ne vairāk kā pieci sarunu pieprasījumi no dalībvalstīm.

Lai nodrošinātu divpusējo ieguldījumu nolīgumu saskaņotību ar ES ieguldījumu politiku, atļautajos divpusējos ieguldījumu nolīgumos un esošo nolīgumu grozījumos ir jāiekļauj galvenie elementi un standarti, kas atbilst ES reformētajai pieejai. Šajā saistībā jānorāda, ka regulas īstenošanas septiņu gadu periodā ES ieguldījumu aizsardzības politikā ir notikušas būtiskas reformas un pārmaiņas. Komisija 2015. gadā pēc diskusijām par Transatlantisko tirdzniecības un investīciju partnerību (TTIP) nāca klajā ar reformēto standartu visām turpmākajām ES sarunām par ieguldījumu aizsardzību.

Kopš tā laika ES ir veikusi iniciatīvas gan divpusējā, gan daudzpusējā līmenī, lai reformētu ieguldītāju un valstu strīdu izšķiršanas sistēmu. Divpusējos ieguldījumu nolīgumos ar trešām valstīm ES ieguldītāju un valstu strīdu tradicionālo *ad hoc* izšķiršanu ir aizstājusi ar ieguldījumu tiesu sistēmu (ITS) — pastāvīgāku strīdu izšķiršanas modeli, kas izstrādāts pēc esošo starptautisko tiesu parauga. ITS tiesu sastāvā ir šķīrējtiesneši, ko uz noteiktu termiņu ieceļ nolīguma puses un kam jāizpilda augstākie kompetences, neatkarības un objektivitātes standarti. ITS procedūrām arī piemēro stingras pārredzamības prasības, piemēram, ir jāpublicē tiesvedības dokumenti un jānodrošina iespējama trešo pušu iesaiste.

Tomēr jāņem vērā, ka ieguldījumu tiesu sistēmas, kuras izveidotas ar ES nolīgumiem, ir iecerētas kā pārejas risinājums, ko plānots aizstāt ar ieguldījumu strīdu izšķiršanas daudzpusēju mehānismu, tiklīdz tāds stājas spēkā. Pašlaik ES daudzpusējā līmenī Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautiskajā tirdzniecības tiesību komisijā (*UNCITRAL*)⁸ virza projektu par daudzpusējas ieguldījumu tiesas izveidi turpmākajiem un esošajiem divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem, tostarp spēkā esošajiem ES dalībvalstu nolīgumiem ar trešām valstīm.

Pagaidām ES reformētā pieeja ieguldījumu aizsardzībai un ieguldījumu strīdu izšķiršanai, cik iespējams, tiek atspoguļota Komisijas lēmumos, ar ko dalībvalstīm atļauj slēgt jaunus divpusējus ieguldījumu nolīgumus ar trešām valstīm. Saistībā ar ieguldījumu aizsardzību šī pieeja ietver: apliecinājumu par tiesībām noteikt regulējumu; skaidri noteiktu taisnīgas un vienlīdzīgas attieksmes standartu; skaidru tiešas un netiešas atsavināšanas definīciju; aizliegumu veicināt ieguldījumus, samazinot vai atvieglot iekšējo vides vai darba tiesību aktu prasības vai standartus vai neefektīvi īstenojot šādus tiesību aktus un standartus; atsauci uz cilvēktiesībām un ilgtspējīgu attīstību un starptautiski atzītu standartu korporatīvās sociālās atbildības jomā, piemēram, ESAO Vadlīniju daudznacionāliem uzņēmumiem un ANO Vadošo principu uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, veicināšanu.

Attiecībā uz ieguldījumu strīdu izšķiršanu tā ietver: tiesas locekļu rīcības kodeksu; pārredzamības noteikumus; apņemšanos strīdus izskatīt daudzpusējā ieguldījumu tiesā, ko paredzēts izveidot; tādus noteikumus par piemērojamajām tiesībām, kas neapdraud ES tiesību sistēmas autonomiju. Ņemot vērā izvirzīto mērķi aizstāt dalībvalstu divpusējos ieguldītāju un valstu strīdu izšķiršanas noteikumus ar daudzpusēju ieguldījumu tiesu un ņemot vērā resursus, kas potenciāli būtu nepieciešami atsevišķu ieguldījumu tiesu sistēmu izveidei visos dalībvalstu divpusējos ieguldījumu nolīgumos, Komisija pašreiz neprasa, lai ES dalībvalstis savos divpusējos ieguldījumu nolīgumos paredzētu ITS izveidi. Tā vietā dalībvalstis, lai virzītos uz mērķi izveidot daudzpusēju ieguldījumu tiesu, sarunās ar nolīgumu partneriem uzņemas saistības nākotnē izmantot daudzpusējo ieguldījumu tiesu.

Dalībvalstīm arī jānodrošina, ka jaunie vai pārskatītie divpusējie ieguldījumu nolīgumi nav pretrunā ES tiesību normām (9. panta 2. punkts) un ka to noteikumi neliedz dalībvalstīm pildīt

⁸ https://uncitral.un.org/en/working_groups/3/investor-state

pieņemumus, kas izriet no Eiropas Savienības dalībvalsts statusa⁹. Komisija šajā nolūkā iesaka nolīgumos iekļaut tā dēvēto “reģionālas ekonomiskās integrācijas organizācijas” klauzulu.

Saskaņā ar regulas 13. pantu Komisijai ir iespēja iejaukties gadījumos, kad dalībvalstis ir atbildētājas. No strīdiem, par ko dalībvalstis paziņojušas saskaņā ar 13. pantu, Komisija līdz šim ir iejaukusies vai mēģinājusi iejaukties trīs gadījumos: viens bija saistīts ar valsts atbalsta jautājumiem, otrs — ar ES vienoto neregulējuma mehānismu un trešais — ar to, kā dalībvalsts īsteno ES enerģētikas politikas regulējumu. Tā kā šie trīs gadījumi saistīti ar ES iedibināto politiku, Komisijas iejaukšanās mērķis ir skaidrot ES tiesisko regulējumu un procedūras strīdos iesaistīto faktu kontekstā. Vēl kādā lietā Komisija atļāva dalībvalstij sākt strīda izšķiršanas procedūru pret trešo valsti, tomēr dalībvalsts pēc tam to neturpināja.

4. Nepieciešamības turpināt piemērot regulas III nodaļu pārskatīšana

Regulas vispārējais mērķis noteikt nepieciešamos pārejas pasākumus dalībvalstu divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem, līdz tie tiek pakāpeniski aizstāti ar Savienības līmeņa ieguldījumu nolīgumiem, joprojām ir aktuāls.

Kopš regulas stāšanās spēkā Savienība ir noslēgusi sarunas par četriem nolīgumiem par ieguldījumu aizsardzību — tie ir nolīgumi ar Kanādu, Meksiku, Singapūru un Vjetnamu. Nevienā no nolīgumiem paredzētie ieguldījumu aizsardzības noteikumi vēl nav stājušies spēkā¹⁰. Pēc stāšanās spēkā minētie četri nolīgumi aizstās kopumā 57 ieguldījumu nolīgumus, ko noslēgušas dalībvalstis. Pašreiz arī norisinās ES līmeņa sarunas ieguldījumu jomā ar vairākām trešām valstīm, piemēram, Ķīnu, Čīli, Indonēziju, Japānu un Tunisiju¹¹.

Ņemot vērā dalībvalstu pieprasījumus par jaunu ieguldījumu nolīgumu slēgšanu vai esošo ieguldījumu nolīgumu grozīšanu un tā kā to aizstāšana ar ES ieguldījumu nolīgumiem prasīs laiku, ir nepieciešams turpināt Regulā (ES) Nr. 1219/2012 noteiktos pārejas pasākumus. To apliecina fakts, ka pārskata periodā Komisija ir pastāvīgi saņēmusi dalībvalstu pieprasījumus par divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem, pat ja dažbrīd saņemto pieprasījumu plūsma bijusi svārstīga. Dažas dalībvalstis saskaņā ar III nodaļu iesniegušas ievērojamu skaitu pieprasījumu, un trešo valstu tīkla ģeogrāfiskā izvietojuma daudzveidība liecina, ka divpusēji ieguldījumu nolīgumi tiek uzskatīti par lietderīgu rīku, kas palīdz dalībvalstīm izmantot ekonomikas iespējas un īstenot konkrētas intereses un prioritātes gadījumos, kad Savienības interese ir neliela.

Raugoties nākotnē, pozitīvi vērtējams fakts, ka vairākas dalībvalstis¹² vai nu jau ir pārskatījušas, vai pašreiz pārskata divpusējo ieguldījumu nolīgumu standarta tekstu, lai vecākus divpusējos ieguldījumu nolīgumus aizstātu ar jauniem nolīgumiem, kas atbilst reformētās ES ieguldījumu politikas modernizētajiem standartiem. Šajā saistībā regulas

⁹ Divpusējie ieguldījumu nolīgumi starp dalībvalstīm un ES kandidātvalstīm ir atļauti ar nosacījumu, ka līdz ar pievienošanos, ja tāda notiks, tie tiks nekavējoties izbeigti. Tas atbilst spriedumam *Achmea* lietā (C-284/16).

¹⁰ Visaptverošs ekonomikas un tirdzniecības nolīgums (CETA) un ieguldījumu aizsardzības nolīgums ar Singapūru pašreiz vēl tiek ratificēti dalībvalstīs. Eiropas Parlaments 2020. gada 12. februārī deva piekrišanu ES un Vjetnamas ieguldījumu aizsardzības nolīgumam, kas vēl jāratificē dalībvalstīm. ES un Meksikas modernizētā asociācijas nolīguma teksta galīgā versija būs gatava drīzumā.

¹¹ Pilnu sarakstu skatīt šeit: <https://trade.ec.europa.eu/doclib/html/118238.htm>

¹² Piemēram, Nīderlande 2019. gadā pieņēma jaunu standarta tekstu divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem, plānojot atbilstoši tam risināt sarunas par veco nolīgumu pārskatīšanu. Līdzīgas iniciatīvas pašreiz izstrādā arī vairākas citas dalībvalstis.

III nodaļa ne tikai nodrošina nepieciešamos rīkus oficiālai šādu divpusēju iniciatīvu atļaušanai, balstoties uz kritērijiem, kas atspoguļo jaunākos ES ieguldījumu politikas standartus, bet arī paredz mehānismus politikas dialogam starp Komisiju un dalībvalstīm.

Svarīgi, ka III nodaļa ir efektīvs instruments, ar ko dalībvalstis visā pasaulē popularizē ES reformētās ieguldījumu politikas pieeju un standartus. Dalībvalstīm ir iespēja iestāties par modernizētajiem ES standartiem reģionos, ar kuriem nav Savienības līmeņa nolīguma. Komisija turpina mudināt dalībvalstis modernizēt savus senāk noslēgtos nolīgumus, lai kopumā tiktu ievērota ES pieeja. Tā kā dalībvalstis savos jaunos vai grozītajos divpusējos ieguldījumu nolīgumos iekļauj arī noteikumus, kas paredz ar nolīgumu saistītu strīdu izšķiršanai nākotnē izmantot daudzpusēju strīdu izšķiršanas mehānismu, šie nolīgumi un *UNCITRAL* diskusijās paustais aktīvais dalībvalstu atbalsts daudzpusējai ieguldījumu tiesai ir arī lietderīgs veids, kā veicināt šāda jauna daudzpusēja mehānisma piemērošanu, kad tas stāsies spēkā.

Ņemot vērā izklāstītos apsvērumus, Komisija iesaka turpināt regulas III nodaļas piemērošanu.
